

COPD esetek sürgősségi ellátása

DEOEC Tüdőgyógyászati Klinika

Dr Szolnoki Erzsébet

2006.

A COPD DEFINÍCIÓJA (GOLD)

A COPD egy olyan betegségállapot, amelyet olyan légúti áramláskorlátozottság jellemez, amely nem teljesen reverzibilis.

Az áramláskorlátozottság progresszív, és összefüggésbe hozható különböző károsító porok és gázok hatására kialakult gyulladáshoz.

ATS definíció: A COPD fogalomkörébe a krónikus obstructív bronchitis és obstructív emphysema tartozik.

KRÓNIKUS BROCHITIS ÉS EMPHYSEMA

Definíció (WHO):

- **Krónikus bronchitis** az az állapot, amelyben a nap valamely szakában produktív köhögés jelentkezik, és az legkevesebb 3 hónapon át tart egymást követő 2 évben, és nem áll fenn egyéb – ezen tüneteket magyarázó – betegség.
- **Emphysema-n** a bronchiolus terminálisoktól distálisan eső légutak abnormális permanens kitágulását értjük, mely faluknak destrukciójával jár lényeges fibrózis nélkül.

Vezető halálokok Nyugat - Európában

ERS/ELF. European Lung White Book 2003

1990

1. ISZB

2. Stroke

3. Tüdőrák

4. Pneumonia

5. COPD

6. Colon és rectum cc

7. Gyomorrák

8. Mamma cc.

9. Közlekedési balesetek

10. Májcirrhosis

2010

1. ISZB

2. Stroke

3. Tüdőrák

4. COPD

5. Pneumonia

6. Colon és rectum cc

7. Gyomorrák

8. Májcirrhosis

9. Mamma cc

10. Közlekedési balesetek

Vezető halálokok Kelet-Európában

ERS/ELF. European Lung White Book 2003

1990

1. ISZB

2. Stroke

3. Tüdőrák

4. Pneumonia

5. Gyomorrák

6. Közlekedési balesetek

7. Sajátkezű sérülések

8. COPD

9. Colon és rectum cc.

10. Májcirrhosis

2010

1. ISZB

2. Stroke

3. Tüdőrák

4. COPD

5. Gyomorrák

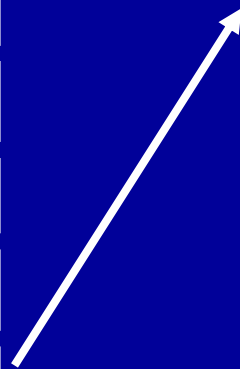
6. Közlekedési balesetek

7. Pneumonia

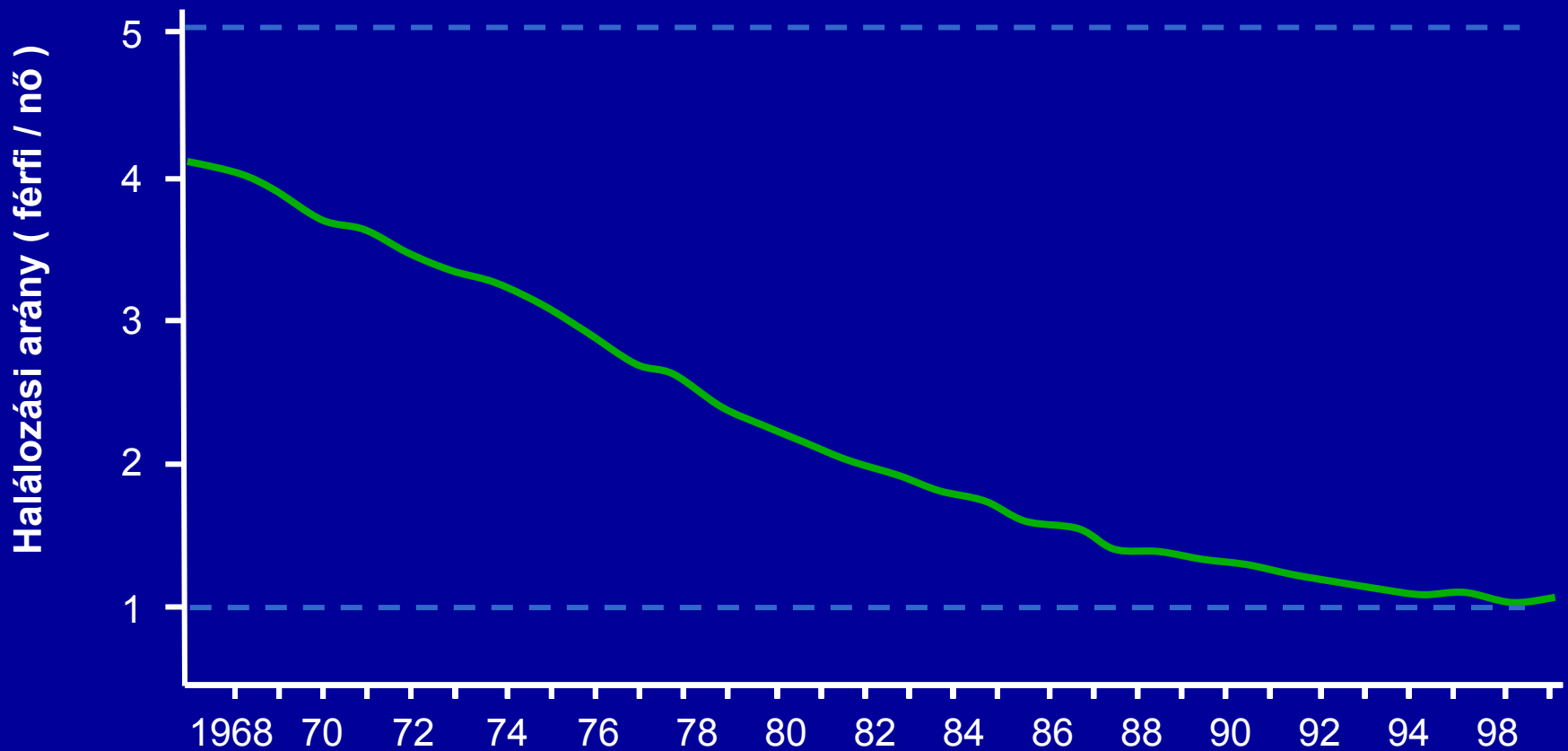
8. Colon és rectum cc.

9. Sajátkezű sérülések

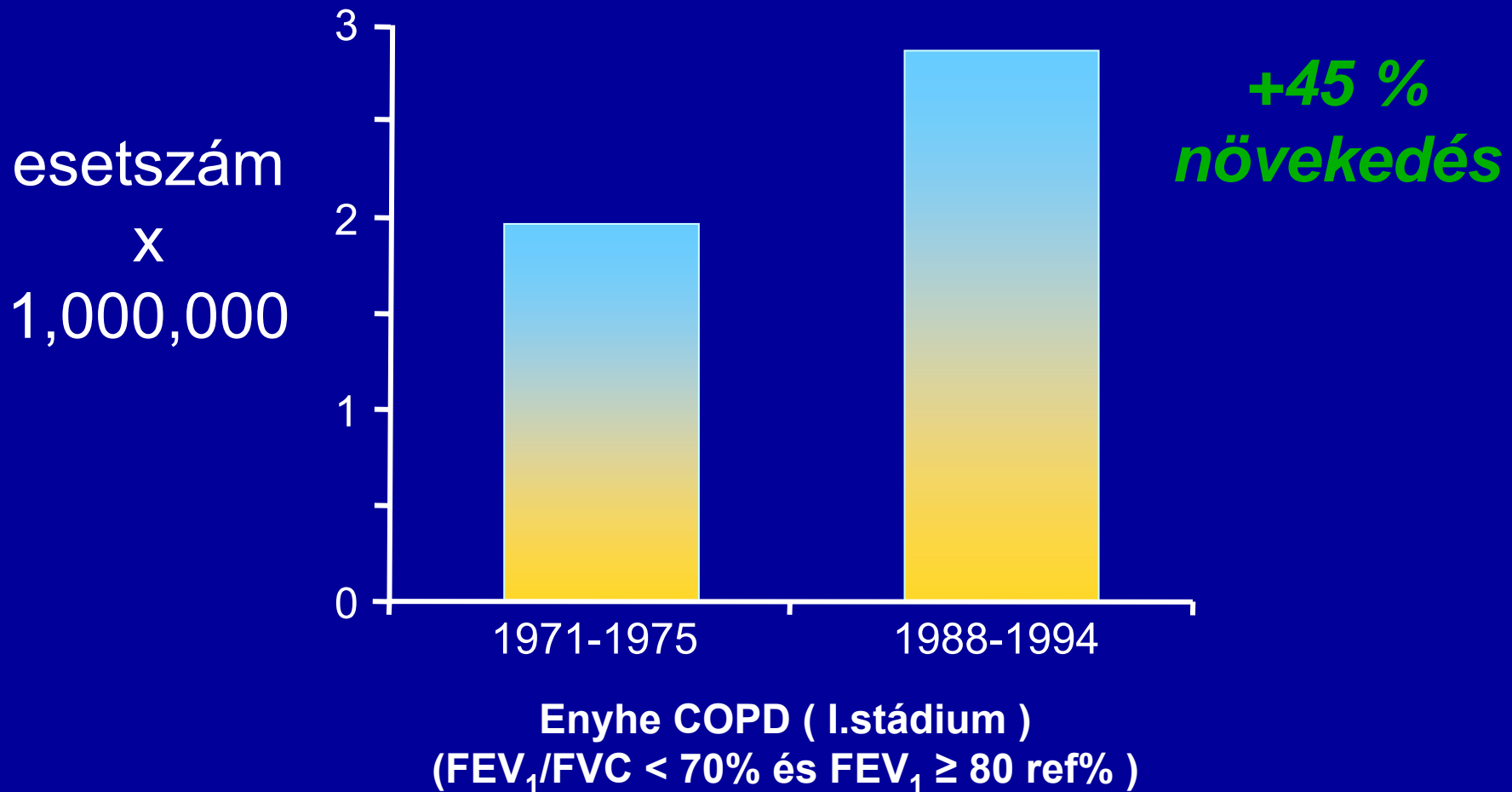
10. Májcirrhosis

Új tendenciák COPD-ben: azonos mortalitás férfiakban és nőkben (USA 1968 – 1998)

Új tendenciák: a COPD gyakorisága fiatalokban (25-44) is nő az USA-ban

Pathogenesis of COPD

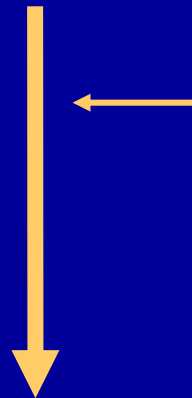
NOXIOUS AGENT

(tobacco smoke, pollutants, occupational agent)

Genetic factors

Respiratory infection

Other

COPD

ASTHMA

Sensitizing agent

Asthmatic airway inflammation
CD4+ T-lymphocytes
Eosinophils

Completely
reversible

COPD

Noxious agent

COPD airway inflammation
CD8+ T-lymphocytes
Macrophages
Neutrophils

Completely
irreversible

Airflow limitation

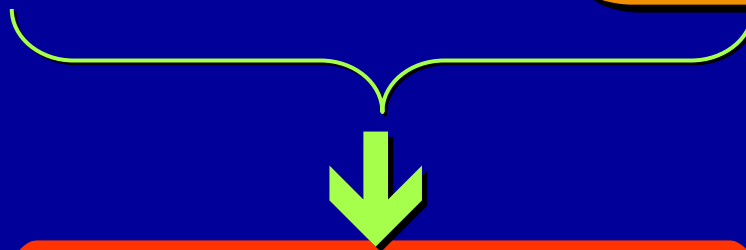
Diagnosis of COPD

SYMPTOMS

cough
sputum
dyspnea

EXPOSURE TO RISK FACTORS

tobacco
occupation
indoor/outdoor pollution

SPIROMETRY

Vizsgálatok COPD-ben

Vérgáz vizsgálat

- Előrehaladott COPD-ben fontos
- Minden betegnél, akinél a FEV1 < 40% k.é., ill. ahol légzési elégtelenségre van gyanú
- Cyanosis esetén

Alfa-1 antitripszin vizsgálat

- Minden olyan betegnél, akinél fiatal korban (< 45 év) kialakul COPD
- Ahol családi anamnézisben szerepel A1AT-hiány. (Ahol a serum A1AT-szint a normális 15-20%-a, az homozigóta (PiZZ) A1AT-hiányra utal
- Vértkép (Ht, Hb)

COPD prognózisa

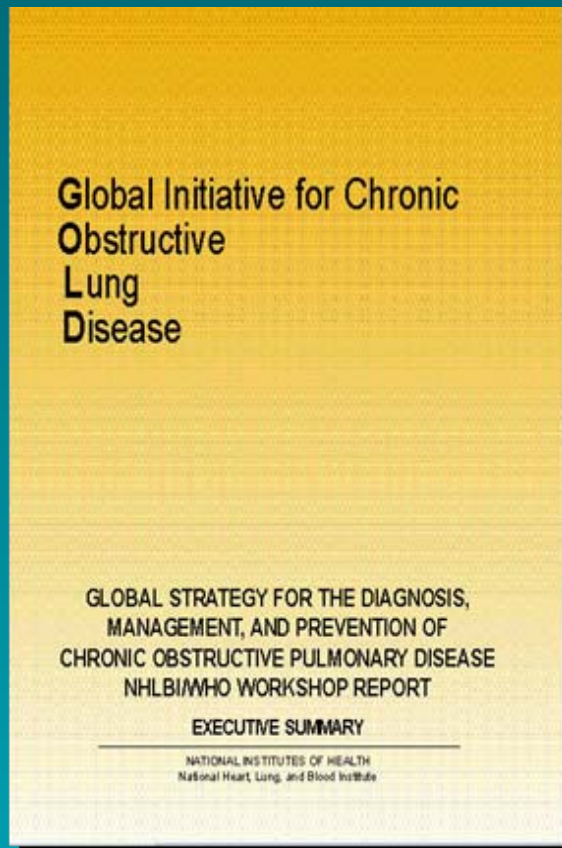
- A **dohányzás abbahagyása** az egyetlen bizonyított beavatkozás, ami a kórlefolymást alapvetően meghatározó meredek funkcióvesztést (évi FEV₁ csökkenés > 50 ml, normális 20-30 ml) képes csökkenteni
- Korai diagnosztika = **spirometria**

GOLD Workshop Report

Four Components of COPD Management

- 1. Assess and monitor disease**
- 2. Reduce risk factors**
- 3. Manage stable COPD**
  - Education**
  - Pharmacologic**
  - Non-pharmacologic**
- 4. Manage exacerbations**

COPD - TÜNETEK

- Köhögés (anamnézisben krónikus köhögés)
    - intermittálva v. minden nap?
    - egész nap v. csak ritkán, ill. éjszaka?
  - Köpetürítés
(anamnézisben krónikus köpetürítés)
  - Nehézlégzés
    - progresszív (anamnézisben lassan fokozódó)
- Dohányzási anamnézis (csomagév), munkahelyi expozíció

A krónikus köhögés okai normál mellkasröntgen esetében

Intrathoracalis okok

- COPD
- Asthma
- Centralis bronchialis cc
- Endobronchialis tbc
- Bronchiectasia
- Bal szívfél elégtelenség
- Interstitialis tüdőbetegség
- Cisztikus fibrózis

Extrathoracalis okok

- Postnasalis váladék lecsorgás
- GERD
- Gyógyszer (pl. ACE inh.)

A COPD KOMPLIKÁCIÓINAK TÜNETEI

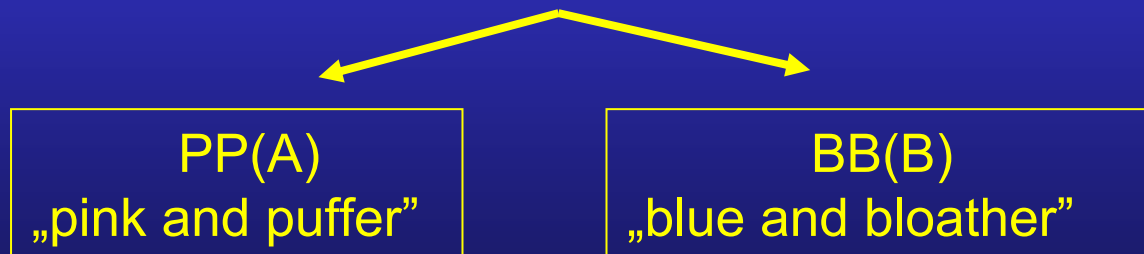
- Légzési elégtelenség tünetei (cyanosis, segédizomlégzés) Pulmonalis hypertensio → cor pulmonale → jobb szívfél elégtelenség
- Pulmonalis embolisatio tünetei

COPD – FIZIKÁLIS VIZSGÁLAT

Az egyértelműen COPD-s beteg a következő tünetek némelyikét vagy mindegyikét mutatja:

- Nagy hordó alakú mellkas
- Kidomborodó légzési segédizmok a nyakon
- Alacsonyan álló lapos rekeszek, mely belégzéskor az alsó thorax-bemenetet szűkíti
- Csökkent légzési hangok, halk szívhangok
- Meghosszabbodott kilégzés, többnyire ajakfékkel (auto „PEEP”)
- Lefelé nyomott, de nem megnagyobbodott máj
- Jellegzetes két szélső COPD típus

A COPD SÚLYOSSÁGI FOKOZATAI

- 0. Egyszerű bronchitis** - LF normális
  - krónikus tünetek (produktív köhögés)
- I. Enyhe COPD*** - FEV1 $\geq$ 80% k.é.
  - krónikus tünetekkel v. anélkül
- II. Középsúlyos COPD*** - $50\% \leq$ FEV1 $<$ 80% k.é.
  - produktív köhögéssel és nehézlégzéssel v. anélkül
- III. Súlyos COPD*** - $30\% \leq$ FEV1 $<$ 50% k.é.
  - produktív köhögéssel és nehézlégzéssel v. anélkül
- IV. Nagyon súlyos COPD*** - FEV1 $<$ 30% k.é. vagy
  - FEV1 $<$ 50% k.é. + krónikus légzési elégtelenség v. jobb szívfél elégtelenség

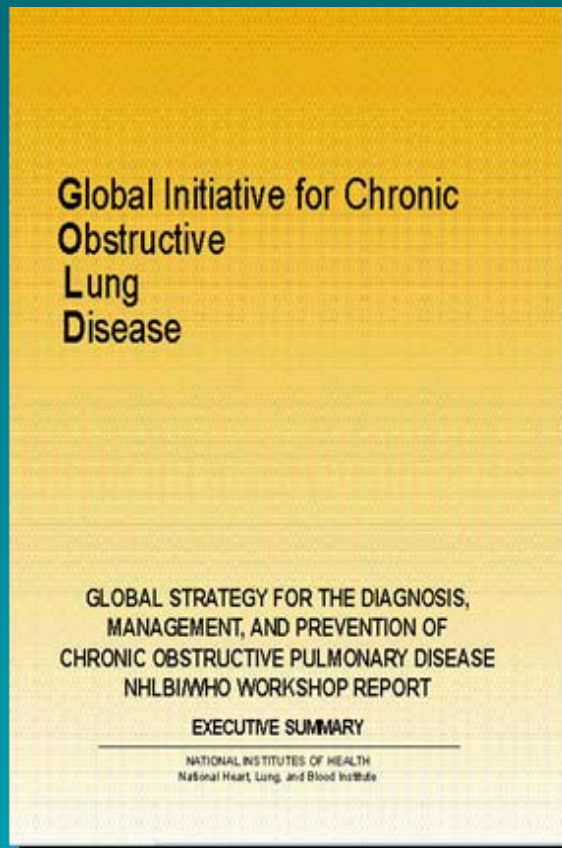
* Mindegyik súlyossági fokozatban kritérium, hogy a FEV1/FVC $>$ 70%.

GOLD Workshop Report

Four Components of COPD Management

---

1. Assess and monitor disease
2. Reduce risk factors
3. Manage stable COPD
  - Education
  - Pharmacologic
  - Non-pharmacologic
4. Manage exacerbations

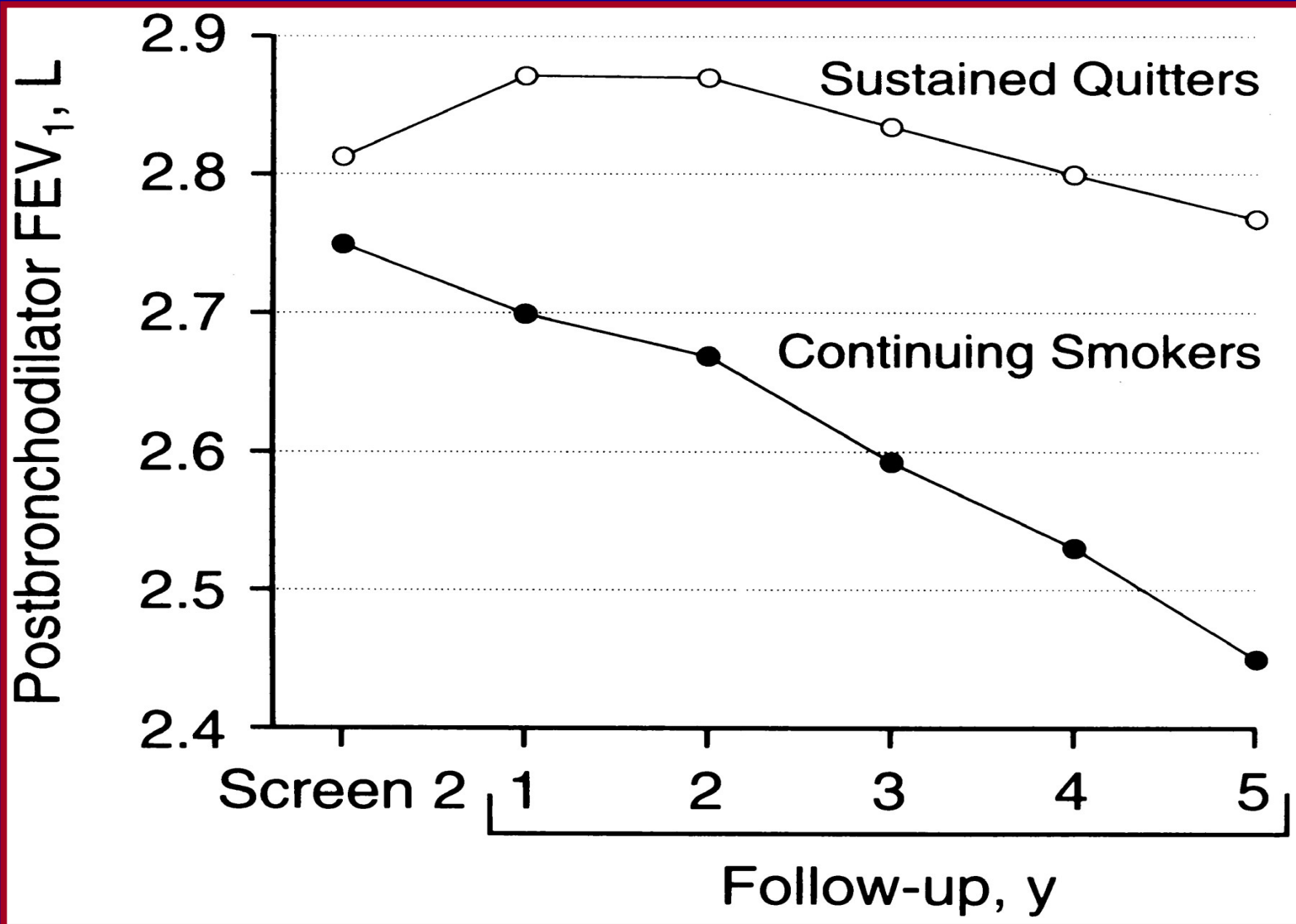
Terápiás célok COPD-ben*

- a betegség progressziójának felfüggesztése/fékezése
- a tünetek enyhítése
- a fizikai terhelhetőség fokozása
- a betegség szövődményeinek megelőzése és kezelése
- a mortalitás csökkentése

***GOLD Workshop Report (2001)**

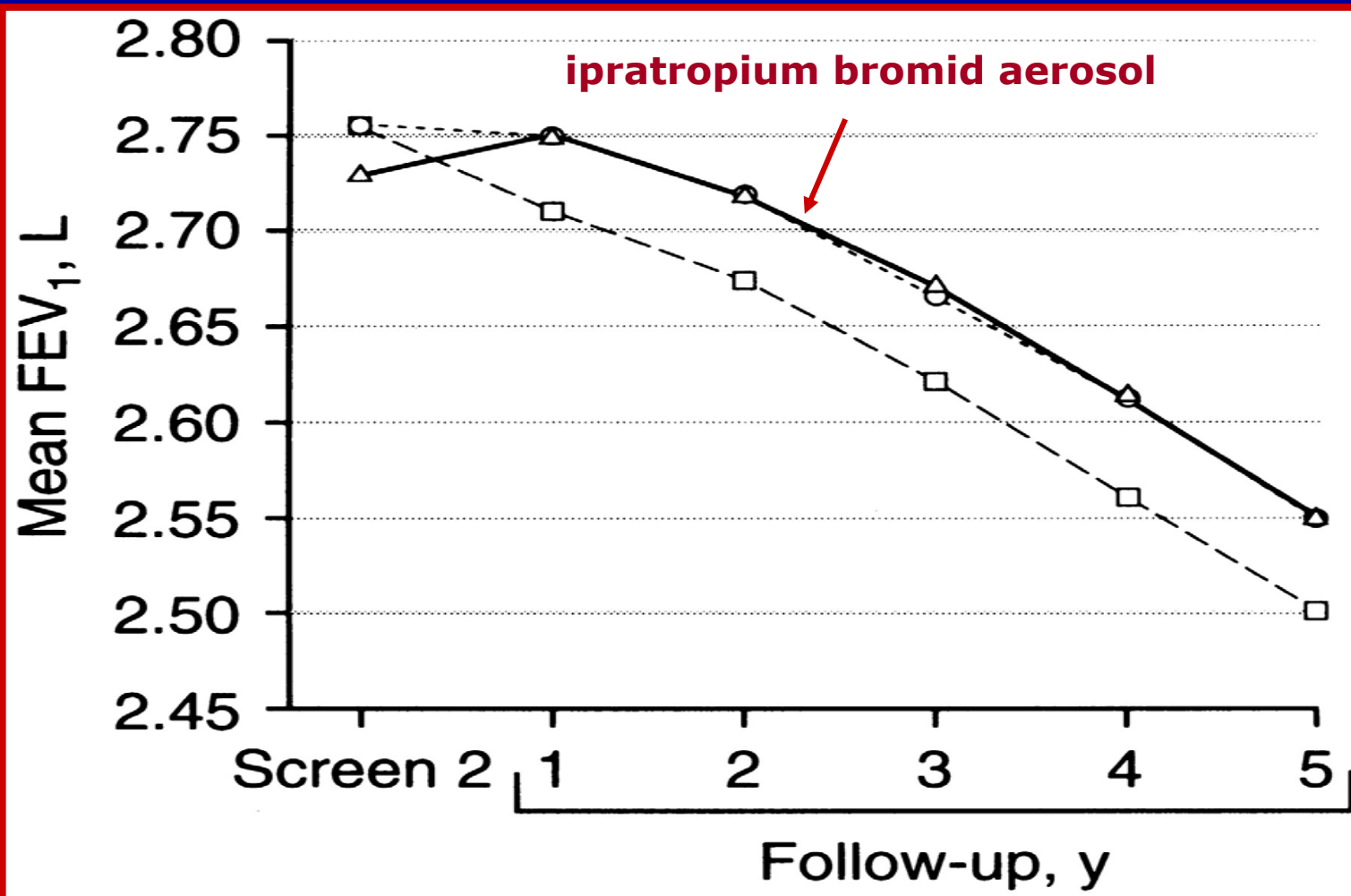
[Anthonisen NR és mtsai. JAMA 1994; 272: 1497-1505.](#)

Lung Health Study

Lung Health Study

[Anthonisen NR és mtsai. JAMA 1994;272: 1497:1505.](#)

COPD diagnosztikus és terápiás irányelvek

Canadian Thoracic Society **1992**

Ausztrália / Új Zéland **1995**

American Thoracic Society **1995**

European Respiratory Society **1995**

British Thoracic Society **1997**

Tüdőgyógyászati Kollégium **2000**
2004

**Global Initiative for Obstructive
Lung Disease (GOLD)** **2001**
2003

COPD-terápia (általános irányelvek)

- a klinikai súlyossághoz illeszkedő lépcsőzetes kezelés
- rendszeres, folyamatosan azonos gyógyszerhatást biztosító terápia mindaddig, amíg a mellékhatások vagy a betegség súlyosbodása a „fenntartó” kezelés megváltoztatását teszik szükségessé
- a „terápiás válasz” betegenként igen eltérő lehet: ennek gondos észlelése, a gyógyszeradagok sz.e. módosítása szükséges

A COPD súlyossági fokozatainak megfelelő fenntartó kezelés (2003)

sebészi kezelés ?

tartós oxigénkezelés
(krónikus légzési elégtelenség esetén)

inhalációs glukokortikoidok
(a megelőző évben ≥ 3 exacerbáció)

egy vagy több elhúzódó hatású hörgtágító adása, rehabilitáció

rövid hatású antikolinergikum és/vagy $\beta 2$ -agonista szükség szerint

a rizikó-tényezők kerülése, influenza vaccináció

FEV1 $\geq 80\%$

50% $\leq$ FEV1 $< 80\%$

30% $\leq$ FEV1 $< 50\%$

FEV1 $< 30\%$

vagy

tünetmentes

vagy

panaszos

krónikus légzési vagy jobb szívfél-elégtelenség

igazolható légúti obstrukció (FEV1/FVC $< 70\%$)

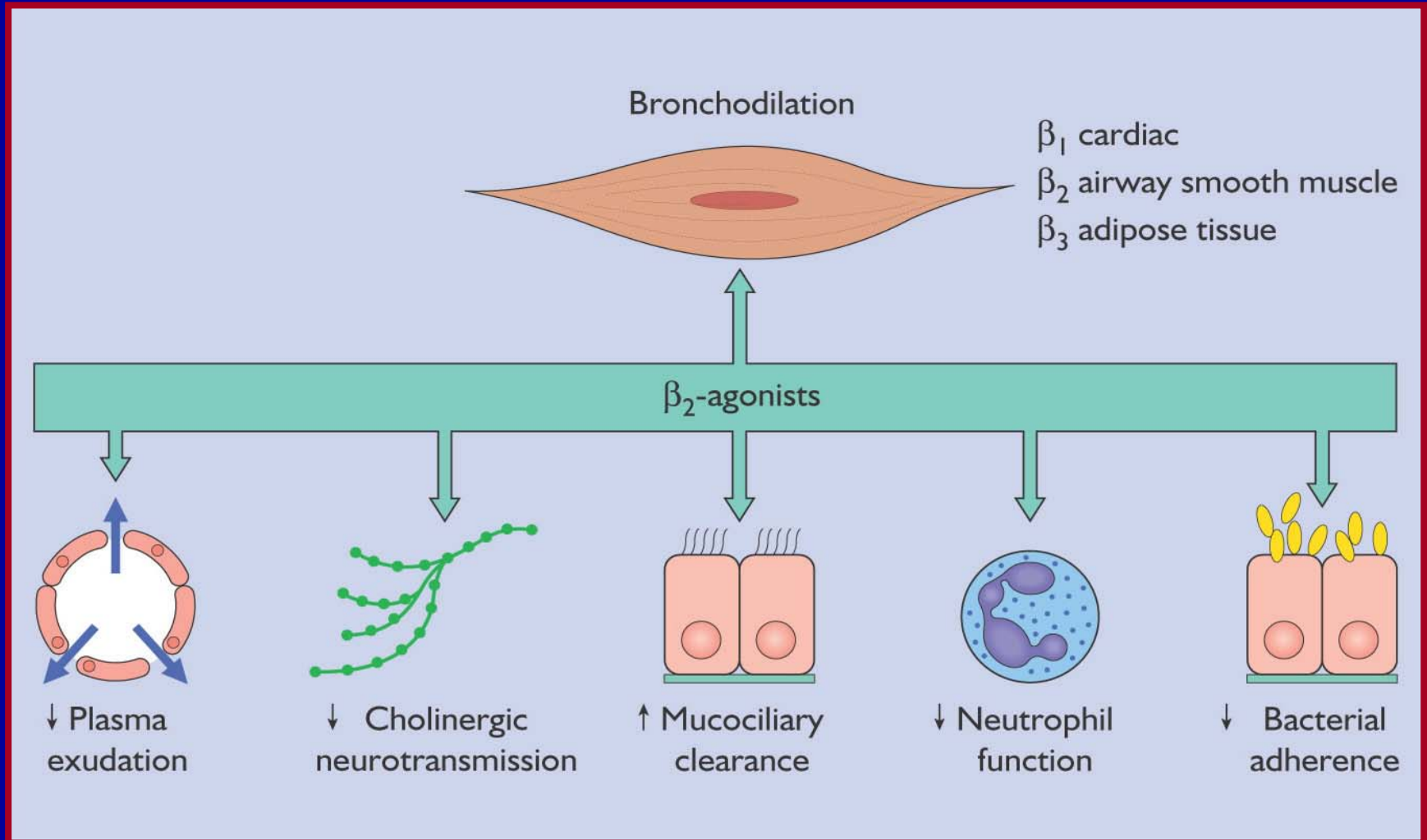
I. enyhe

II. közép súlyos

III. súlyos

IV. nagyon súlyos

A β_2 -receptor agonisták hatásai COPD-ben

Rövid hatású β_2 -receptor agonisták

(GOLD 2003)

- A COPD bármely súlyossági lépcsőjében használhatók szükség szerint, vagy rendszeresen a tünetek enyhítésére.
- Hörgőtágító hatásuk kezdete lassúbb, mint asztmásokon. Maximális hatásukat 15-30 perc alatt érik el, amely átlagosan 4-6 órán át tart
(A bizonyíték)

egészséges

COPD

A kolinerg bronchomotor tónus változásának hatása a légúti áramlási ellenállásra COPD-ben

nervus vagus

acetilkolin

VAGÁLIS TÓNUS

COPD-ben a R_{aw} növekedésének reverzibilis komponensét döntően a kolinerg bronchomotor tónus határozza meg

ANTIKOLINERGİKUM

A R_{aw} a légútak progresszív beszűkülésével hatványozottan nő, mivel a lumen rádiuszának negyedik hatványával fordítottan arányos

Rövid hatású antikolinerg hörgőtágítók

(GOLD 2003)

- A COPD bármely súlyossági lépcsőjében alkalmazhatók rendszeresen a tünetek enyhítésére.
- Hörgőtágító hatásuk hosszabb, mint a rövid hatású β 2-agonistáké: átlagosan 6-8 óra.
(A bizonyíték)

Antikolinerg hörgtágítók a COPD terápiájában

---

1. Antikolinerg aeroszol:

Atrovent: ipratropium bromid 0,02 mg/adag ; MDI

Dózis: 4x2-6 belégzés/nap

2. Aeroszol kombináció:

Berodual N: ipratropium 0,02 mg+fenoterol 0,05 mg/adag

Dózis: 4x2-6 belégzés/nap

Hosszú hatású β_2 -receptor agonisták

(GOLD 2003)

- A COPD II. súlyossági lépcsőjétől kezdve rendszeres használatuk javasolt.

(A bizonyíték)

- Hatékonyabb és kényelmesebb az alkalmazásuk, mint a rövid hatású készítményeké.

(A bizonyíték)

Hosszú hatású antikolinerg hörgtágító

GOLD 2003

Az elhúzódó hatású inhalációs antikolinerg hörgtágító tiotropium hatástartama több, mint 24 óra. (A bizonyíték)

5 randomizált és ellenőrzött klinikai vizsgálat (3574 beteg) alapján megállapítható, hogy a tiotropium – placeboval és ipratropiummal összehasonlítva – csökkenti a bronchitiszes exacerbációk gyakoriságát.

A inhalációs kortikoszteroiddal történő kúraszerű kezelés

csak a COPD olyan eseteiben javasolt, ahol a tünetek enyhülése mellett a légúti funkció javulása is bizonyítható vagy a betegség súlyos ($FEV_1 < 50\%$) és a gyakori exacerbációk antibiotikumok és orális kortikoszteroidok alkalmazását teszik szükségessé (**B**). **GOLD 2003**

A β_2 -receptor agonisták kombinált alkalmazása COPD-ben

(GOLD 2003)

Más típusú hörgőtágítókval való kombinációjuk fokozhatja a hatékonyságot.

(A bizonyíték)

A hosszú hatású β_2 -agonisták inhalatív szteroiddal való kombinációja, hatásosabb, mint az egyes szerek önmagukban.

(A bizonyíték)

Methylxantinok (i.v. vagy orális) alkalmazása

ajánlott, ha az

- az inhalált hörgtágítók (β_2 -agonisták és antikolinergikumok) hatása nem kielégítő
- súlyos exacerbáció esetén kombináló gyógyszerként

(GOLD 2003)

**College of Physicians-American Society of Internal Medicine
American College of Chest Physicians**

Ann Intern Med 2001; 134: 595-9

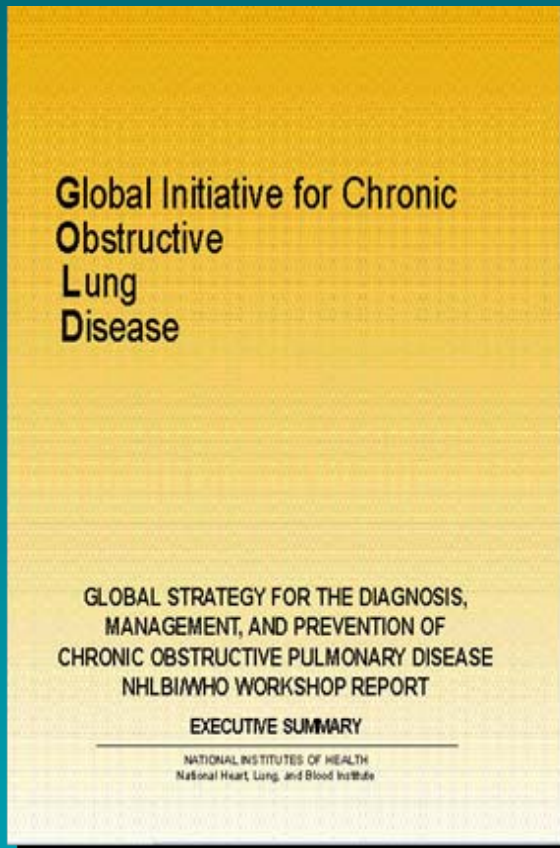
Manage Stable COPD

- The long-term administration of oxygen (> 15 hours per day) to patients with chronic respiratory failure has been shown to increase survival (**Evidence A**).

GOLD Workshop Report

Four Components of COPD Management

1. Assess and monitor disease
2. Reduce risk factors
3. Manage stable COPD
  - Education
  - Pharmacologic
  - Non-pharmacologic
4. Manage exacerbations

A COPD exacerbációja:

a beteg állapotának elhúzódó rosszabbodása, amely hirtelen kezdődik, meghaladja a panaszok napi ingadozását és az alapbetegség fenntartó kezelésének megváltoztatását teszi szükségessé.

Rodriguez-Roisin R. Chest 2000: 117:398S-401S

Infectious origin of acute exacerbation of chronic bronchitis

Sethi S. : Chest 2000: 117: 380S-385S

A krónikus bronchitis akut exacerbációinak 80%-a infekciós eredetű:

40-50% baktériumok (*Haemophilus influenzae*,
Moraxella catarrhalis, *Streptococcus pneumoniae*)

30% vírusok (influenza, RSV)

5-10% atípusos baktériumok (*Chlamydia pneumoniae*, *Mycoplasma pneumoniae*)

az esetek 5-10%-ában egynél több patogén okozza az exacerbációt

Manage Exacerbations

- Patients experiencing COPD exacerbations with clinical signs of airway infection (e.g., increased volume and change of color of sputum, and/or fever) may benefit from antibiotic treatment (**Evidence B**)

Antibiotikum-választás a COPD akut exacerbációjában

klinikai állapot	patogének	antibiotikumok
I. stádium, enyhe	<i>H. influenzae</i> , <i>M. catarrhalis</i> <i>S. pneumoniae</i> (penicillin/makrolid res.)	aminopenicillin/klavulánsav ampicillin/sulbactam II., III. gen. cefalosporinok új makrolidek
II. stádium, közepesen súlyos	" (penicillin/makrolid res.)	" vagy respirációs kinolonok ?
III. stádium, súlyos	" + penicillin és makrolid rezisztens pneumococcusok !	" vagy respirációs kinolonok
IV. stádium, nagyon súlyos	" + Gram negatív bélbaktériumok !	respirációs kinolonok (<i>Pseudomonas aeruginosa</i> infekció esetén ciprofloxacín !)

Manage Exacerbations

- Inhaled bronchodilators (Beta₂-agonists and/or anticholinergics), theophylline, and systemic, preferably oral, glucocortico-steroids are effective for the treatment of COPD exacerbations (Evidence A).

A szisztémás hatású glukokortikoidok hatásosak a COPD akut exacerbációinak kezelésében: meggyorsítják a gyógyulást és a légúti funkció visszatérését a kiindulási értékre (A bizonyíték)

Az ajánlott napi mennyiség 40 mg prednisolon, a kúra hossza 10 nap (D bizonyíték).

GOLD 2003

Indications for hospitalisation of patients with a COPD exacerbation

- The presence of high-risk comorbid conditions, including pneumonia, cardiac arrhythmia, congestive heart failure, diabetes mellitus, renal or liver failure
- Inadequate response of symptoms to outpatient management
- Marked increase in dyspnoea
- Inability to eat or sleep due to symptoms
- Worsening hypoxaemia
- Worsening hypercapnia
- Changes in mental status
- Inability of the patient to care for her/himself (lack of home support)
- Uncertain diagnosis.

Treatment for hospitalised patient

- Bronchodilators
- Short acting b2 agonist (Albuterol, salbutamol) and/or
- Ipratropium MDI with spacer or hand-held nebuliser as needed
- Supplemental oxygen (if saturation <90 %)

Corticosteroids

- If patient tolerates, prednisone 30–40 mg *per os q* day for 10 days
- If patient can not tolerate oral intake, equivalent dose *i.v.* for up to 4 days
- Consider use inhaled corticosteroids by MDI or hand-held nebuliser

Treatment for hospitalised patient

Antibiotics (based on local bacteria resistance patterns)

May be initiated in patients that have a change in their sputum characteristics (purulence and/or volume)

Choice should be based on local bacteria resistance patterns

Amoxicillin/clavulanate

Respiratory fluoroquinolones (gatifloxacin, levofloxacin, moxifloxacin)

If *Pseudomonas spp.* and/or other *Enterobactereaces spp.* are suspected, consider combination therapy

MDI: metered-dose inhaler.

Indications for intensive care unit or special care unit admission

- Impending or actual respiratory failure
- Presence of other end-organ dysfunction, *i.e.* shock, renal, liver or neurological disturbance
- Haemodynamic instability

Treatment in patients requiring special or intensive care unit

- Supplemental oxygen
- Ventilatory support
- Bronchodilators
- Short acting β 2 agonist (Albuterol, salbutamol) and ipratropium MDI with spacer, two puffs every 2–4 h. If the patient is on the ventilator, consider MDI administration, consider long-acting β agonist

Treatment in patients requiring special or intensive care unit

- Corticosteroids
- If patient tolerates oral medications, prednisone 30–40 mg *per os q* day for 10 days
- If patient can not tolerate, give the equivalent dose i.v. for up 14 days
- Consider use inhaled corticosteroids by MDI or hand-held nebuliser

Treatment in patients requiring special or intensive care unit

- Antibiotics (based on local bacteria resistance patterns)
- Choice should be based on local bacteria resistance patterns
- Amoxicillin/clavulanate
- Respiratory fluoroquinolones (gatifloxacin, levofloxacin, moxifloxacin)
- If *Pseudomonas spp.* and or other *Enterobactereaces spp.* are suspected consider combination therapy
- MDI: metered-dose inhaler.

Indications for mechanical ventilation

- The institution of mechanical ventilation should be considered when, despite “optimal” medical therapy and oxygen administration there is moderate-to-severe acidosis ($\text{pH} < 7.36$) and hypercapnia (arterial carbon dioxide tension (Pa,CO_2) $> 6\text{--}8$ kPa (45–60 mmHg)) and respiratory frequency > 24 breaths $\cdot\text{min}^{-1}$.

Modes of mechanical ventilation

- Through an endotracheal tube bypassing the upper airway, *i.e.* “conventional” or “invasive” mechanical ventilation.
- Without the use of an endotracheal tube, *i.e.* “noninvasive” mechanical ventilation or NIMV, which can be instituted in two modes:
  - Noninvasive positive pressure ventilation (NPPV) (nasal or face masks)
  - negative pressure ventilation (NPV) (e.g. iron lung)

Manage Exacerbations

- Noninvasive intermittent positive pressure ventilation (NIIPPV) in acute exacerbations improves blood gases and pH, reduces in-hospital mortality, decreases the need for invasive mechanical ventilation and intubation, and decreases the length of hospital stay (**Evidence A**).

Non invasive positive pressure ventilation

- NPPV is by far the most popular mode of providing noninvasive ventilation in combination with some CPAP plus PSV .
- Pulmonary mechanics: application of CPAP during PSV provides a greater reduction of the work of breathing than either alone, because CPAP counterbalances the intrinsic positive end-expiratory pressure or positive end-expiratory pressure .
- In addition to randomised clinical trials, high quality meta-analysis showed that NPPV is very effective and safe in exacerbations of COPD with respiratory acidosis.
- The combination of some continuous positive airway pressure (CPAP) (e.g. 4–8 cmH₂O) and pressure support ventilation (PSV) (e.g. 10–15 cmH₂O) provides the most effective mode of NPPV.

Contraindications for NPPV

respiratory arrest

cardiovascular instability (hypotension, arrhythmias, myocardial infarction)

impaired mental status, somnolence, inability to cooperate

copious and/or viscous secretions with high aspiration risk

recent facial or gastro-oesophageal surgery

craniofacial trauma and/or fixed nasopharyngeal abnormality

burns

extreme obesity.

Clinical settings of NPPV

- Medical ward: patients with moderate acidosis (pH 7.30-7.35) and hypercapnia (68 kPa (P_{a,CO_2} 45-60 mmHg)).
- Intermediate- or high-dependency respiratory unit : patients who present moderate-to-severe acidosis (pH <7.30); the facilities for rapid endotracheal intubation and institution of conventional mechanical ventilation should be promptly available.
- ICU: patients with severe respiratory acidosis (pH <7.25); in this particular setting, NPPV may be as effective as conventional mechanical ventilation to reverse acute respiratory failure due to COPD.

Complications

- nasal congestion
- nasal bridge ulceration
- sinus/ear pain
- nasal/oral dryness
- eye irritation
- gastric irritation
- aspiration pneumonia
- poor control of secretions.

Invasive ventilation

- NPPV failure: worsening of arterial blood gases and or pH in 1–2 h; lack of improvement in arterial blood gases and or pH after 4 h.
- Severe acidosis (pH <7.25) and hypercapnia (Pa,CO₂>8 kPa (60 mmHg)).
- Life-threatening hypoxaemia (arterial oxygen tension/inspiratory oxygen fraction <26.6 kPa (200 mmHg)).
- Tachypnoea >35 breaths•min⁻¹.
- Other complications: metabolic abnormalities, sepsis, pneumonia, pulmonary embolism, barotrauma, massive pleural effusion.

Köszönöm a figyelmet!